

Valtiovarainministeriö

valtiovarainministerio@vm.fi

VN/26031/2020

Lausunto luonnokseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta.

VTJ-lain muutokset

- Näettekö ehdotetun VTJ-lain muutoksen tehokkaaksi keinoksi vähentää tietoturvaloukkausten uhreille aiheutuvaa vahinkoa? Onko muita tehokkaampia keinoja vähentää uhreille aiheutuvaa vahinkoa?
  - Maahanmuuttovirasto toteaa, että henkilötunnuksen muuttamisen laajempi mahdollistaminen parantaa joissakin tilanteissa tietoturvaloukkauksen kohteen asemaa. Näin on etenkin niin kauan, kun henkilötunnusta käytetään joissakin organisaatioissa henkilön tunnistamiseen, eikä pelkästään yksilöimiseen. Jos henkilötunnuksen voisi vaihtaa jo ennen kuin merkittävää taloudellista haittaa tai pysyvää terveys-/turvallisuushkaa on aiheutunut, vähentäisi se loukkausten uhreille aiheutuvaa vahinkoa.

Henkilötunnuksen muuttamista ei tulisi pitää ensisijaisena keinona vähentää uhreille aiheutuvaa vahinkoa vaan lainsäädännön tai yleisen ohjeistuksen avulla tulisi pyrkiä muuttamaan vakiintunut käytäntö tunnistaa henkilö yksinomaan henkilötunnuksella.

- Viitaten kappaleeseen 4.1. keskeisistä ehdotuksista, tulisiko selvitysvastuun jakautumisesta säätää henkilötunnuksen muuttamista hakevan ja Digi- ja väestötietoviraston välillä? Tulisiko Digi- ja väestötietovirastolle säätää jokin erityinen tiedonsaantioikeus vireillä olevaan rikosasiaan liittyvistä tiedoista siinä tapauksessa, että selvitysvastuun jakautumisen katsottaisiin edellyttävän nykyistä laajempaa tiedonsaantioikeutta?

- o Luonnoksen mukaan "tehdyksi epäiltyjen rikosten tai muuten olosuhteiden perusteella tulisi olla ilmeistä, että henkilötunnusta tullaan käyttämään rikollisiin tarkoituksiin. Lisäksi henkilötunnuksen muuttamisella olisi voitava hyvin suurella todennäköisyydellä ehkäistä henkilötunnuksen väärinkäytöstä aiheutuvia merkittäviä haitallisia seurauksia".

Maahanmuuttovirasto toteaa, että vaikka esitettävän lainmuutoksen sinänsä kannatettavana tarkoituksena onkin vähentää tietoturvaloukkauksen uhreille aiheutuvaa vahinkoa, on samalla huomioitava, että esimerkiksi kadonneista tai varastetuiksi ilmoitetuista matkustusasiakirjoista ei tehdä kattavasti kuulutuksia SIS-järjestelmään. Maahanmuuttovirasto katsoo, että Digi- ja väestötietovirastolla tulisi olla oikeus myös itse selvittää ja arvioida luonnoksessa kuvattuja olosuhteita sekä tietoturvaloukkausten uhreille mahdollisesti aiheutuvan vahingon arvioimiseksi että sen riskin pienentämiseksi, että mahdollisuutta muuttaa henkilötunnusta käytettäisiin väärin uuden identiteetin hankkimiseen samalla, kun esimerkiksi saatettaisiin mahdollistaa aiemman identiteetin mukaisten matkustusasiakirjojen käyttäminen rajanylitykseen toisessa EU-valtiossa, joiden viranomaisilla ei ole mahdollisuutta tarkastaa väestötietojärjestelmästä identiteetin historiatietoja.

Maahanmuuttovirasto katsoo, että Digi- ja väestötietovirastolle tulisi säätää tiedonsaantioikeus vireillä olevaan rikosasiaan liittyvistä tiedoista siinä tapauksessa, että selvitysvastuun jakautumisesta säädettäisiin.

Vaikutusten arviointi

- Keskeiset kehitys- ja tarkennuskohteet esityksen vaikutusten arvioinnin osalta (esimerkiksi vaikutukset tietoja käsittelevien tiedonhallintaan ja tietoaaineistojen muodostamiseen tai vaikutukset asiakkaisiin, mikäli asiakas ei ole toteuttanut hänen vastuullaan olevia toimenpiteitä).
  - o Luonnoksen mukaan lakiehdotuksen ei katsota aiheuttavan muutoksia viranomaisten tietojärjestelmiin. Mahdollisia muutoksia voitaisiin kuitenkin tarvita esimerkiksi ulkomaalaisasioiden asiankäsitteilyjärjestelmään (UMA) sen varmistamiseksi, että tieto muutetusta henkilötunnuksesta saadaan käytettäväksi ajantasaisesti. Nykytilassa tieto mahdollisesta muutetusta henkilötunnuksesta voitaisiin saada asiakkaan itsensä lisäksi Digi- ja väestötietoviraston mahdollisesti toimitettua tiedon Maahanmuuttovirastolle, mikäli se tietäisi henkilön olevan Maahanmuuttoviraston asiakas. Mikäli muutoksia tehtäisiin suuressa määrin, voisi tunnusten manuaalinen muuttaminen UMAan ruuhkautua. Vaihtoehtoisesti tieto tulisi esimerkiksi vasta henkilön muutosta seuraavan vireille tulevan asian käsittelyn yhteydessä tai kun

vireillä olevan asian käsittely yhteydessä seuraavan kerran tehtäisiin henkilötietojen tarkastus väestötietojärjestelmästä. Käytännössä henkilötietoja ei asiaa käsitellessä tarkasteta päivittäin, vaan henkilön asiaa voitaisiin käsitellä ja jopa päätös asiaan tehdä henkilön alkuperäisellä henkilötunnuksella.

On myös huomattava, että kaikkea henkilöstä jo aiemmin tallennettua tietoa esimerkiksi aiemmissa hakemusasiakirjoissa ei voitaisi henkilötunnuksen osaltakaan muuttaa eikä täydentää muutetulla henkilötunnuksella vaan osa jäisi edelleen sisältämään henkilön aiemman henkilötunnuksen.

Mahdolliset muutetut henkilötunnukset tulee myös ottaa huomioon UMAN käsittelyä ohjaavien automaattiosäätöjen toiminnassa ja eri järjestelmiin tehtävissä rekisteritarkistuksissa, joissa käytetään tunnushakua.

Maahanmuuttovirasto toteaa, että jos henkilötunnuksensa muuttava henkilö ei ole Suomen kansalainen, on hän velvollinen hakemaan hänelle myönnetyn voimassaolevan oleskelulupa- tai oleskelukortin uusimista, jolloin hänelle mahdollisesti aiheutuisi kustannuksia uudesta valokuvasta, hakemusasiakirjoista ja mahdollisista Maahanmuuttoviraston palvelupisteeseen suuntautuneesta tunnistautumiskäynnin matkakuluista. EU-kansalainen voisi halutessaan hakea uuden EU-rekisteröintitodistuksen muuttuneilla henkilötiedoilla, jolloin hänelle koituisi mahdollisia kustannuksia uusista hakemusasiakirjoista ja matkakuluista. Edelleen henkilölle voisi koitua matkakuluja mahdollisesti vaadittavasta käynnistä Maahanmuuttoviraston palvelupisteessä hänen muuttaessaan käyttäjätunnuksensa sähköiseen asiointiin. Maahanmuuttovirastolla on palvelupisteitä Suomessa 9 paikkakunnalla.

Yleiset kommentit

- Yleiset kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta
  - Maahanmuuttovirastolla ei muuta lausuttavaa.

Ylijohtaja

Jari Kähkönen

Johtava asiantuntija

Katariina Lehtola

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Maahanmuuttovirasto 14.01.2021 klo 09:27. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu	Valtiovarainministeriö
Tiedoksi	Apulaispäällikkö
	Digijohtaja
	Tietohallintojohtaja
	Lupa- ja kansalaisuusyksikön johtaja
	Oikeus- ja maatietoyksikön johtaja
	Turvapaikkayksikön johtaja